

Stadskirurg Johan Soltan Jacobsen og Katedralskolen i Roskilde.

Af K. Carøe.

I Marts 1754 blev Johan Soltan Jacobsen stadskirurg i Roskilde, hvor han forblev, indtil han i 1757 blev regimentsfeltskær; han synes at have været en mand med videnskabelige interesser og at have formået at vække sådanne hos skoledisciplene i Roskilde; thi med den begrundelse, at den studerende ungdom der i skolen har lyst til at lære at kende strukturen i et legeme, men at sligt ikke kan ske af mangel på kadavere, søgte han i 1755 om at måtte få overladt de fattiges legemer, som døde i de nærmeste hospitaler og ingen familie havde der på stedet, eller ligene af selvmordere, for derved at kunne holde lektioner i anatomi.

Et så ejendommeligt forslag måtte selvfølgelig møde modstand ovenfra. Stiftamtmand Skeel udtalte, som det synes uden at have rådført sig med rektor, at anatomien vilde til dels være anstødelig for ungdommen i skolen at demonstrere på menneskelige kadavere, til dels var så nøje en indsigt deri ufornøden, ja, hinderlig i deres øvrige studeringer. Det vilde og blive sensibelt for de fattige, der ligesåvel som andre bekymrer sig om, hvorledes der efter deres død med deres legemer forholdes.

Collegium medicum havde endnu flere indvendinger at gøre. Hensigten kan være god, men måden er ej aldeles antagelig. Jacobsen er tysk og derved mindre skikket til at læse sådanne ting for disciplene, hvorefter den

mindste del vil forstå ham; hans duelighed er de fleste ubekendt og drages i tvivl af nogle af dem. Disciplene har ikke den alder og indsigt, ja, vel ej sømmelighed nok til et sådant foretagende; deres skoletimer og arbejds-systemer uden for skolen synes heller ikke at kunne tåle et sådant augmentum, som mindre interesserer dem; og de af dem, som siden i modnere alder vil give deres curiosité satisfaktion i denne videnskab, vil finde rigelig lejlighed dertil ved de to anatomiske teatre i København*). Og endelig har en sådan indretning i små stæder og under private hænder sjældent fået fremgang, tværtimod har man mærket adskillige uordentligheder af almuen, som har en uendelig horreur for sådant.

Kollegiet indstillede derfor, at Jacobsen for at øve sig måtte få kadavere af dem, der ombringer sig selv, eller af omløbende løsgængere; men selv denne lille indrømmelse til hans videnskabelige trang fandt cancelliet ingen anledning til at imødekomme; med det sædvanlige: »Herved er intet at gøre« henlagdes sagen 10. Juli 1755.

—

*) Såvel i universitetet som i den kirurgiske læreanstalt fandtes der amfiteatralse forelæsningssale, hvor de anatomiske demonstrationer foretoges, henholdsvis for de medicinske og de kirurgiske studerende; den sædvanlige betegnelse for dem var »det anatomiske amfiteater«.